

9. DE HOUDBAARHEID VAN DE RINGEN.

Bij het ringen van vogels gaan wij er meestal vanuit, dat de aluminium ring gedurende het gehele leven van de vogel leesbaar blijft en om de poot van het dier blijft zitten. In de praktijk blijkt dit vaak niet waar te zijn.

Tegen het eind van de veertiger jaren ringde ik in een moddersloot in de Wieringermeer een bijna vliegvlugge jonge Kluut. De vogel bleek reeds een ring om de andere poot te hebben, maar alleen aan het model was te zien dat het een "Leiden"ring was, letters en cijfers waren volkomen door corrosie verloren gegaan. Deze ring beantwoordde dus binnen 2 à 3 weken niet meer aan het doel waarvoor hij was gebruikt. Een jaar of acht geleden was er een zending ringen die bijzonder prettig waren aan te leggen. Helaas bleek dat Kauwtjes zich soms in opmerkelijke korte tijd van het geval konden ontdoen, en bij de 2 1/2 mm serie waren er na enkele maanden al moeilijkheden door slijtage bij het aflezen van de nummers. Dit zijn echter uitzonderingen. Over het algemeen is de kwaliteit van de Nederlandse ringen goed.

Toen wij enkele jaren geleden begonnen met het ringen van Eidereenden was de opzet naast gegevens over verspreiding en trek ook inlichtingen te krijgen over de levenskansen van de dieren. In verband met het laatste is het van groot belang dat de ring zo lang mogelijk in goede conditie blijft. De ringen zien er bijzonder stevig uit en wij hoopten dat dit "een ring voor het leven" zou zijn.

Mijn grootste angst was aanvankelijk corrosie van de ring door het verblijf in zeewater. Dit soort processen verloopt meestal sneller bij hogere temperatuur, en het is dus mogelijk hierover experimenten te doen die vooraf gegevens verschaffen over wat zich buiten gaat afspelen. Wij deden enkele ringen in potjes met zeewater en plaatsten deze in een stoof met een temperatuur die al naar het gebruik tussen 40° en 80° C was. Om het erger te maken ging er in één van de potjes een dood schelpdier die het water weldra in een zwarte vloeistof met witte slierten veranderde. Het water werd zo nu en dan "ververst". Na ruim een jaar werden de ringen schoongemaakt en bekeken. Ze waren dof, maar nauwelijks beschadigd en bij weging bleek er niets van het gewicht verloren te zijn.

Inmiddels is ons ringprogramma al enkele jaren aan de gang en afgelopen zomer hebben wij enige aandacht besteed aan de toestand van de ringen bij hervangst van meer dan 50 Eideereenden. De oudste ringen waren ruim 3 jaar gedragen; zij bleken nog uitstekend leesbaar. Enkele bleken echter enigszins te gapen.

Vrijwel alle ringen zijn aangelegd door ze met een zeer geringe overlap dicht te drukken en dan met een tang plat tegen elkaar te knijpen. Dat desondanks een deel van de ringen na enkele jaren een gaping van tot 2 mm vertonen is mogelijk te wijten aan spanning in de ring tengevolge van het ombuigen van het aanvankelijk vlakke metaal bij de vervaardiging. Op zich zelf was het verschijnsel nog niet verontrustend maar het is wel iets waarmee we rekening moeten houden. Belangrijker was dat de ringen die bij het omleggen een hoekige boven- en onderrand hadden daar nu waren afgerond. Om dit wat beter te bekijken haalden wij enkele ringen van de vogels af. Het bleek dat de ringen zowel aan de buitenkant als aan de binnenkant waren gesleten. Een belangrijke vraag is nu hoeveel de ringen aan metaal mogen verliezen voor ze van de poot vallen of er door de eend worden afgerukt.

Bij 60% gewichtsverlies lijkt mij de grens wel zo'n beetje benaderd. Uitgaande van het gemiddelde gewicht van de gebruikte ringen berekenden we het % gewichtsverlies en dit werd uitgezet tegen de tijd. Er blijkt enige variatie te zijn, maar volgens het grafiekje zou na 8 tot 11 jaar de grens reeds worden bereikt. Heel erg opwekkend is dat niet. Het ligt in de bedoeling een en ander komende jaren nog eens te controleren.

